

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΕΙΝΑΙ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΜΑΣ (Οκτώβριος 2007)

Συγγραφέας: ΝΤΟΡΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ

Όσον αφορά στην κλιματική αλλαγή έχει υπάρξει μεγάλη αναβλητικότητα. Για μεγάλο χρονικό διάστημα εκφράζαμε απλώς αμφιβολίες και αναβάλαμε μια αποτελεσματική απάντηση σ' αυτήν τη μοναδική παγκόσμια πρόκληση. Για μεγάλο χρονικό διάστημα, η κλιματική αλλαγή αντιμετωπίστηκε ως «αφηρημένο φαινόμενο» -κατανοητό από επιστήμονες, περιφρονημένο από τους δύσπιστους, υποβαθμισμένο από κατεστημένα συμφέροντα και αγνοημένο από τα «μυωπικά» πολιτικά συστήματα. Σήμερα, ο χρόνος λιγοστεύει.

Εάν οι πρόσφατες προβλέψεις είναι ακριβείς, η καταστροφή του περιβάλλοντος που οφείλεται στην κλιματική αλλαγή είναι μια από τις μεγαλύτερες κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο πλανήτης μας. Μέσα στις επόμενες δεκαετίες, οι περισσότερες από τις συνέπειές της θα εμφανιστούν, ανεξάρτητα με το τι θα αποφασίσουμε να κάνουμε σήμερα για να περιορίσουμε το πρόβλημα της εκπομπής ρύπων. Κι αυτό οφείλεται σε δύο πηγές χρονοτριβής. Η μία αφορά στην καθυστέρηση μεταξύ πολιτικών αποφάσεων και εφαρμογής τους. Η δεύτερη αποτελεί προϊόν του ίδιου του φαινομένου, δεδομένου ότι οι επιστήμονες προβλέπουν ότι οι ωκεανοί που έχουν αποθηκεύσει το μεγαλύτερο μέρος της υψηλής θερμοκρασίας που εμφανίστηκε τα τελευταία 40 χρόνια, σταδιακά, θα το απελευθερώσουν μέσα στις επόμενες δεκαετίες.

Επομένως, ευθύνη μας είναι όχι μόνο να βρούμε την πολιτική βούληση για μια αποτελεσματική παγκόσμια πολιτική σταθεροποίησης της εκπομπής αερίων, αλλά και να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις που η δραστηριότητά μας στο παρελθόν συνεχίζει να προκαλεί. Και πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι η αλλαγή του κλίματος δεν μπορεί πλέον να ειπωθεί ως ένα απομονωμένο περιβαλλοντικό θέμα. Δεν είναι μόνο θέμα περιβαλλοντικής συνείδησης. Δεν είναι καν μια περιβαλλοντική ανάγκη. Είναι μια απειλή που αγγίζει τα πάντα. Και πρέπει να την αντιμετωπίσουμε ως τέτοια. Είναι ζήτημα ηθικής και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Είναι ζήτημα ανθρωπίνης ασφάλειας και

πιθανό αίτιο μελλοντικών συγκρούσεων. Είναι ζήτημα βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης. Είναι ακόμη ζήτημα απειλής για την παγκόσμια υγεία. Συνεπώς, πρέπει να αντιμετωπισθεί σε ευρύτερο πλαίσιο, ώστε να περιλάβει τις κοινωνικο-πολιτικές δυναμικές που ενέχει, αν πραγματικά πρόκειται να υιοθετήσουμε μια συνολική προσέγγιση.

Βρίσκομαι σήμερα εδώ, στον απόηχο μιας πραγματικής ανθρώπινης, περιβαλλοντικής και οικονομικής τραγωδίας, την οποία βίωσε η χώρα μου μόλις πριν ένα μήνα. Η Ελλάδα, όπως και άλλες χώρες της Νότιας Ευρώπης, πέρασε από σκληρή δοκιμασία φέτος το καλοκαίρι. Όπως προέβλεπε η τέταρτη έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για τις Κλιματικές Αλλαγές (IPCC) και η έκθεση Stern, καταστροφικές πυρκαγιές απείλησαν την περιοχή και στοίχισαν τη ζωή σε 65 συνανθρώπους μας. Οι φλόγες έκαψαν τα σπίτια και τις περιουσίες χιλιάδων ανθρώπων. Κατέστρεψαν την άγρια πανίδα και χιλιάδες στρεμμάτων δάσους. Οι Έλληνες, αλλά και ολόκληρη η υφήλιος, παρακολουθούσαν τις πυρκαγιές που μαίνονταν χωρίς να το πιστεύουν, αποσβολωμένοι. Διότι όπως όλοι πλέον μάθαμε, η περιβαλλοντική καταστροφή σε μια περιοχή -είτε αυτή είναι στην Αμερική, την Ασία, την Ωκεανία, την Αφρική ή την Ευρώπη- έχει επιπτώσεις σε κάθε γωνιά της γης.

Η κυβέρνησή μας αντέδρασε όσο καλύτερα μπορούσε, προκειμένου να αντιμετωπίσει την τραγωδία και να περιορίσει τις επιπτώσεις της. Λάβαμε επίσης βοήθεια από το εξωτερικό από τους φίλους και εταίρους μας. Και γι' αυτό τους είμαστε ευγνώμονες. Το περιβάλλον είναι για μας ύψιστη προτεραιότητα και δράττομαι της ευκαιρίας αυτής για να σας διαβεβαιώσω ότι η ελληνική κυβέρνηση θα κάνει ό,τι μπορεί για να αποκαταστήσει τις ζημιές.

Η απρόσμενη έκταση της κινητοποίησης των πυροσβεστικών δυνάμεων των Ευρωπαίων εταίρων και των άλλων φίλων μας κομίζει, ωστόσο, ένα θετικό μήνυμα για το μέλλον. Το μέλλον μπορεί να επιφυλάσσει ολοένα και περισσότερες καταστροφές ως απόρροια των κλιματικών αλλαγών τα επόμενα χρόνια, σε έκταση, για την οποία καμία χώρα -ακόμη και η πιο ισχυρή- δεν θα μπορεί να προετοιμαστεί επαρκώς. Είναι σημαντικό να αντιμετωπίσουμε την πρόκληση αυτή σήμερα, τώρα που η πολιτική βούληση και οι πόροι υπάρχουν για τη συγκέντρωση δυνάμεων από πολλές χώρες. Και είναι ζωτικής σημασίας να συζητήσουμε πως η διεθνής προσπάθεια μπορεί να επιτευχθεί πιο αποτελεσματικά, χρησιμοποιώντας, με ένα συμπληρωματικό και

συνεκτικό τρόπο, όλα τα εργαλεία που μπορεί να προσφέρει το διεθνές σύστημα.

Έχοντας μια πρόσφατη, οδυνηρή εμπειρία των καταστροφικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, η Ελλάδα πιστεύει ότι οι παγκόσμιοι ηγέτες πρέπει να στείλουν ένα ηχηρό μήνυμα στους διαπραγματευτές στο Μπαλί και ότι είναι απόλυτα επιτακτική ανάγκη να επιτευχθεί διεθνής συμφωνία για ένα σύστημα περιορισμού. Υιοθετώντας μονομερώς νέους περιορισμούς για τις εκπομπές ρύπων, η Ευρωπαϊκή Ένωση ανοίγει το δρόμο, ώστε να δοθεί μια γενναία απάντηση εκ μέρους ολόκληρου του αναπτυγμένου κόσμου στις διαπραγματεύσεις αυτές. Αυτό μπορεί να προετοιμάσει το έδαφος για ακόμη περισσότερες δίκαιες και αναγκαίες συνεισφορές εκ μέρους των αναδυόμενων οικονομιών.

Η προσπάθεια περιορισμού όμως δεν είναι από μόνη της αρκετή. Η προσαρμογή δεν είναι μόνο τοπική ή εθνική αναγκαιότητα. Περιλαμβάνει, επίσης, την κρίσιμη ευθύνη της διεθνούς κοινότητας προς τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες και τα μικρά νησιωτικά κράτη που έχουν τη μικρότερη συμμετοχή στο πρόβλημα, αλλά θα αντιμετωπίσουν τον πιο άμεσο και βαρύ αντίκτυπο. Οι κάτοικοί τους ζουν σε ευάλωτες περιοχές, υπό ευαίσθητες οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνθήκες, χωρίς να έχουν την προσαρμοστική δυνατότητα να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους που επιφέρουν οι κλιματικές αλλαγές.

Για το λόγο αυτό, η Ελλάδα, η οποία φέτος ασκεί την προεδρία του Δικτύου Ανθρώπινης Ασφάλειας, αποφάσισε να επικεντρωθεί στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην ανθρώπινη ασφάλεια σε ευάλωτες περιοχές και για ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, ιδίως, στις γυναίκες, τα παιδιά και τους εκτοπισμένους λόγω των κλιματικών αλλαγών. Για το λόγο αυτό, πιστεύουμε ότι η αναπτυξιακή βοήθεια από τον ανεπτυγμένο κόσμο θα πρέπει να αναθεωρηθεί, προκειμένου να λάβει υπόψη τις επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών στις ελάχιστα ανεπτυγμένες χώρες.

Επίσης, ενώνουμε τη φωνή μας με αυτούς που διακηρύσσουν ότι οι απειλές των κλιματικών αλλαγών καθιστούν δυσκολότερη την υλοποίηση των στόχων της χιλιετίας. Η επίτευξή τους απαιτεί άμεση ενεργοποίηση όλων των δυνάμεών μας. Η κοινωνία της αφθονίας έφερε μαζί της και μια σειρά υποπροϊόντων που απειλούν τον πλανήτη και τις κοινωνίες μας. Έχει έρθει η ώρα να ενθαρρύνουμε τους κατοίκους του ανεπτυγμένου κόσμου να αλλάξουν τον τρόπο ζωής τους. Αυτός δεν είναι ένας

εύκολος στόχος. Οι δυσκολίες που σχετίζονται με την αλλαγή τρόπου ζωής είναι πολλές, ακριβώς διότι απαιτούν αλλαγή της καθημερινής νοοτροπίας μας. Και όπως γνωρίζουμε, η αλλαγή νοοτροπίας απαιτεί χρόνο, προσπάθεια, ζήλο και αφοσίωση.

Υπάρχει ωστόσο κάποιο περιθώριο αισιοδοξίας. Ο κόσμος σήμερα έχει πεισθεί περισσότερο για την επείγουσα ανάγκη αντιμετώπισης των κλιματικών αλλαγών. Η κοινή γνώμη έχει αντιληφθεί την αμεσότητα του κινδύνου και σταδιακά ευαισθητοποιείται ως προς την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος. Η ανησυχία είναι αληθινή. Η επιθυμία αυθεντική. Τώρα, μία πιο συντονισμένη προσπάθεια είναι απαραίτητη. Ελπίζω ότι σύντομα θα την επιτύχουμε.

Το κείμενο αποτελεί ομιλία της υπουργού Εξωτερικών κυρίας Ντόρας Μπακογιάννη στη συνάντηση υψηλού επιπέδου για τις κλιματικές αλλαγές, η οποία πραγματοποιήθηκε στη Νέα Υόρκη, στα τέλη του περασμένου Σεπτεμβρίου.